

Sprawozdanie merytoryczne Fundacji Chronić Dobro za rok 2021

1. Dane na temat organizacji

Fundacja Chronić Dobro

Siedziba i adres: ul. Benedyktyńska 37, 30-398 Kraków

Adres e-mail: kultura@benedyktyni.com

Data rejestracji w KRS: 16 października 2014

KRS: 0000524248, REGON: 123233140

STATUT OPP: 28.11.2017

Komisja Rewizyjna:

Bartosz Wsół – Przewodniczący Komisji, Joanna Florkiewicz-Kamieniarczyk, Jacek Elsner – członkowie Komisji.

Cele statutowe:

1. ratowanie dziedzictwa kulturowego opactwa Benedyktynów w Tyńcu
2. propagowanie duchowości benedyktyńskiej
3. promowanie kultury, tradycji, historii i edukacji związanej z dziedzictwem opactwa Benedyktynów w Tyńcu.
4. podnoszenie świadomości społecznej w zakresie wartości dziedzictwa kulturowego i potrzeby jego ochrony;
5. działalność w dziedzinie kultury, sztuki, animacji, dziedzictwa narodowego, tradycji polskiej i europejskiej, jak i upowszechniania dzieł o wysokim poziomie artystycznym;
6. działalność na rzecz zwiększania udziału w kulturze i społecznego w nią zaangażowania;
7. promocja, wsparcie i organizacja wolontariatu;
8. działalność na rzecz kształtowania świadomych twórców i odbiorców kultury;
9. działalność na rzecz promocji kultury, sztuki i wrażliwości społecznej;
10. działalność na rzecz turystyki i krajoznawstwa;
11. działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

2. Opis realizacji celów statutowych

W roku 2021 dalej działaliśmy w warunkach pandemii i obostrzeń z nią związanych. Muzeum było nieczynne do początku maja, z przerwą w lutym. Od maja mogliśmy już funkcjonować w miarę normalnie i realizować plany wystawiennicze i edukacyjne.

Głównym wydarzeniem rocznym była wystawa czasowa: „**Artysta-prorok: ikony Jerzego Nowosielskiego.**”

Była to pierwsza wystawa roczna w Muzeum Opactwa w Tyńcu poświęcona sztuce współczesnej, czyli twórczości sakralnej Jerzego Nowosielskiego. Ten jeden z najwybitniejszych artystów XX wieku w Polsce w sposób wyjątkowy łączył formę sztuki współczesnej z głęboką treścią sztuki sakralnej. Wychowany w domu grekokatolicko – katolickim, w dorosłym życiu związany z kościołem prawosławnym tworzył malowidła ścienne i elementy wyposażenia dla kościołów wszystkich trzech obrządków. Erudycyjna wiedza Nowosielskiego z zakresu teologii, jak i filozofii pozwalała mu na bardzo świadome tworzenie dzieł osadzonych w tradycji, ale nie będących kopiami dawnych wzorów. Dzięki jego tytanicznej pracy i wsparciu księży, którzy rozumieli jego twórczość możemy podziwiać jego dzieła w różnych zakątkach polskich, choć jego autorska wizja często spotykała się z niechęcią wiernych i wiele realizacji zostało niedokończonych lub wręcz usuniętych. W 10 rocznicę śmierci artysty chcemy przypomnieć malarstwo ikonowe Nowosielskiego poprzez kameralny wybór dzieł z krakowskich klasztorów i parafii. Większość prezentowanych prac jest na co dzień niedostępna, więc jest to dobra okazja do lepszego poznania dzieł artysty. Ekspozatów na wystawę użyczyli: Klasztor Oblatek Serc Jezusa, w Krakowie, Parafia grekokatolicka p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Krakowie, Parafia Prawosławna pw. Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny w Krakowie, Opactwo Benedyktynów w Tyńcu. Wystawa związana była z powołaniem Instytutu Sztuki Sakralnej w opactwie tyńckim.

Powstanie Instytutu Sztuki Sakralnej

Kościół przez wieki był kluczowym mecenasem sztuki. Najwybitniejsze dzieła gotyku czy baroku były tworzone do przestrzeni sakralnych. Niestety, począwszy od wieku XIX drogi sztuki sakralnej i artystów zaczęły coraz bardziej się rozchodzić. Są na szczęście przykłady dobrych realizacji, które niekoniecznie wybijają się do powszechnej świadomości. Dlatego w ramach Instytut Sztuki Sakralnej chcemy promować i wspierać pozytywne przykłady i inspirować powstawanie kolejnych ciekawych projektów, które ponownie będą łączyć funkcje liturgiczne z wartością artystyczną.

21 maja 2021 odbyło się pierwsze spotkanie rady programowej w składzie:

Rada Programowa Instytutu Sztuki Sakralnej

Bp Michał Janocha – przewodniczący rady

Prof. dr hab. Adam Brincken

Dr Krystyna Czerni

Prof. dr hab. Jerzy Fober
o. dr Szymon Hiżycki OSB
Ewa Natkaniec
Dr hab. Renata Rogozińska
Marta Sztwiertnia

Konkurs (Nie)widzialny – sztuka inspirowana religijnie

Pierwszym wydarzeniem w ramach działalności instytutu był konkurs wraz z wystawą dla młodych artystów na dzieło o charakterze religijnym. Konkurs oraz wystawa pokonkursowa były częścią projektu „Powstanie galerii sztuki współczesnej w Muzeum Opactwa w Tyńcu” finansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Sztuki wizualne”.

Jury w składzie: prof. Adam Brincken, dr Krystyna Czerni, dr Szymon Hiżycki OSB, dr hab. Łukasz Murzyn, Ewa Natkaniec, prof. Renata Rogozińska, dr Joanna Winnicka-Gburek przyznało 3 nagrody: 1. Krzysztof Sokolowski, 2. Jacek Hajnos, 3. Magdalena Chomiak oraz 2 wyróżnienia: Magdalena Buk-Niemiec, Barbara Wojewoda.

Powstanie Galerii Współczesnej Sztuki Sakralnej w Muzeum Opactwa.

Wraz z powołaniem Instytutu Sztuki Sakralnej, część muzeum została dedykowana na wystawy prezentujące współczesnych twórców poruszających tematykę sakralną i duchową.

W ramach tego cyklu odbyły się 3 wystawy w roku 2021:

Prezentacja dzieła „Ostatnia Wieczerza XXI” w Opactwie Benedyktynów w Tyńcu

Neowitraż "OSTATNIA WIECZERZA XXI" – to nowa wizja wydarzenia biblijnego, próba rezygnacji z silnego wzoru jakim jest kompozycja "długiej ławy Da Vinci" na rzecz nowatorskiego rozwiązania w warstwie plastyczno-teologicznej. Artysta Piotr Franciszek Barszczowski proponuje nowy układ kompozycji, niespodziewaną perspektywę, jak również osadza biblijną historię w XXI wieku, stosuje Złoty Podział, bryły platońskie, atrybuty, znaki i symbole. „Neowitraż” – autorska technika łączy stare tradycje warsztatu malarskiego i witrażowego z nowoczesnymi technologiami cyfrowymi foto-kolażu i druku. Podstawą pracy nad dziełem była makro i mikro-fotografia. Ponad 2 tys. zdjęć chleba i wina dosłownie i w przenośni mówi o ustanowieniu przez Jezusa Sakramentu Eucharystii. Obraz został naniesiony na specjalne płótno do podświetlania o wym. 280x173cm.

Wystawa pokonkursowa „Sztuka neosakralna” Krzysztofa Sokolowskiego

Pojęcie „sztuka neosakralna”, ukute przez Krzysztofa Sokolovskiego, wiele mówi o drodze, którą on sam pragnie podążać w swojej twórczości. Już jeden rzut oka na jego prace pozwala zorientować się, jak daleko sytuują się one od rozumianej w tradycyjny sposób sztuki sakralnej, dla której istotnym wyróżnikiem jest figuratywność, przedstawienie wcielonej Osoby Boskiej – Jezusa Chrystusa, a także Maryi i postaci świętych.

Twórczość Krzysztofa Sokolovskiego, krocząca ścieżkami abstrakcji geometrycznej, choć znajduje swoje miejsce w zupełnie innym obszarze, nie niesie ze sobą gestu burzycielskiego, nie odcina się od tradycji. Jest raczej staraniem o jej kontynuowanie w sposób odpowiadający swoim czasom, widać w tym także pragnienie uniwersalizacji, porozumienia ponad wyznaniem. [...]

Podobnie [jak „Czarny kwadrat na białym tle” Malewicza] jako wyraz teologii apofatycznej, czyli negatywnej, postrzegać można prace Sokolovskiego. Tak jak reprezentujący ten nurt teologii myśliciele przypomina on, że wszystko, co możemy powiedzieć o Bogu, to stale za mało. Wybiera więc drogę uważnego trwania w milczeniu, poza światem słów i pojęć. Oszczędna paleta barwna: złoto, czerwień, biel i czerń, wyciszenie środków, rytmizacja linii – to wszystko prowadzi do atmosfery spokoju i skupienia. Mamy przed sobą sztukę, z którą nie da się wejść w kontakt poprzez pospieszną konsumpcję. Wymaga ona kontemplacji. Warto jednak poświęcić na to czas. Stając przed obrazami Sokolovskiego, odkrywamy coś nowego – nie tyle w nich, ile co ważniejsze w nas samych.

Anna i Cecylia Malik. We wspólnym domu.

Ta wystawa jest opowieścią o pięknych relacjach w świecie podzielonym podziałami i antagonizmami, zagrożonym przemocą i zniszczeniem. Anna i Cecylia są artystkami. Obie ukończyły Akademię Sztuk Pięknych w Krakowie. Anna jest rzeźbiarką, malarką na szkle, mistrzynią szopek krakowskich. Cecylia jest malarką, znaną performerką, inicjatorką akcji artystycznych o dużym wydźwięku i uznaniu społecznym. Wspólna wystawa pokazuje prace matki i córki – tak różnorodne w formie, a jednocześnie połączone duchem afirmacji i duchem protestu. Anna i Cecylia włączają się swoją postawą twórczą w tę realną i symboliczną przestrzeń, którą za encykliką papieża Franciszka Laudato si' nazywamy „wspólnym domem”. Nie ulega wątpliwości, że troska o wspólny dom, czyli Ziemię i wszelkie stworzenie zaczyna się w domu rodzinnym, poczynając od budowania więzów opartych na miłości i wzajemnym szacunku, po uwrażliwienie na potrzeby bliźnich i

otaczającego świata. Ktoś powie – to ckliwy ideał! A jednak możliwy i nie tak rzadko spotykany. Wiele się mówi i pisze o toksycznych relacjach między współczesnymi matkami i córkami. Piękne relacje i współpraca pomiędzy Anną i Cecylią są tego zaprzeczeniem. Podtrzymują wiarę w to, że – używając słów z encykliki *Laudato si'* – „ludzkość jest jeszcze zdolna do współpracy w budowaniu naszego wspólnego domu”.

Projekt European Heritage Volunteers – międzynarodowy obóz wolontariacki

Międzynarodowy obóz wolontariacki zorganizowany w opactwie Benedyktynów w Tyńcu w ramach sieci European Heritage Volunteers jest wyjątkową okazją, by doświadczyć bliskiego kontaktu z dziedzictwem kulturowym i tematyką jego ochroną. Przez 2 tygodnie wolontariusze pracują na terenie opactwa tynieckiego, najstarszego istniejącego klasztoru w Polsce. W edycji 2021 udział wzięli: 1 osoba ze Stanów Zjednoczonych, 1 z Meksyku, 1 z Egiptu, 1 z Niemiec, 2 z Hiszpanii, 1 z Chin, 1 z Australii i 2 z Polski.

10 wolontariuszek przez dwa tygodnie pracowało na terenie Opactwa Benedyktynów w Tyńcu pomagając w konserwacji barokowego wyposażenia kościoła. Program zaplanowany był tak, by dać im jak najbliższy kontakt z materialnym dziedzictwem kulturowym, przy jednoczesnym zachowaniu profesjonalnej ochrony dzieł sztuki. W ramach prac wolontariackich po 6 godzin dziennie przez 10 dni uczestnicy czyścili rzeźby i elementy dekoracji barokowego kościoła i klasztoru oraz w ciągu dnia otwartego prezentowali przykłady dziedzictwa kulturowego ze swoich krajów. W dniu otwartym wzięli udział przede wszystkim uczestnicy Akademii Lidera (ok. 30 młodych osób z różnych stron Polski). W sobotę uczestnicy wzięli udział w wizycie studyjnej szlakiem architektury drewnianej zorganizowanej przez Małopolską Organizację Turystyczną. W tygodniu w wybrane popołudnia po pracy zorganizowane zostały wizyty studyjne w Międzynarodowym Centrum Kultury oraz w pracowni konserwatorskiej Zamku Królewskiego na Wawelu.

Projekt EKO-LOGOS: spotkanie dla wspólnego domu.

Wydarzenie Eko-Logos: spotkanie dla Wspólnego Domu odbyło się w Opactwie Benedyktynów w Tyńcu w weekend 16-17 października 2021 roku. Spotkanie miało na celu: doprowadzenie do twórczego spotkania zróżnicowane pod względem działalności organizacje zaangażowane społecznie i ekologicznie; zaproponowanie bardziej wielowymiarowego spojrzenia na zagadnienie «ekologii integralnej»: spojrzenie zarówno z perspektywy nauki, duchowości chrześcijańskiej, jak i przez pryzmat działalności praktycznej oraz posadzenie

drzew, aby obecny był także konkretny czyn na rzecz środowiska naturalnego. Wydarzenie było skierowane do przedstawicieli organizacji pozarządowych charytatywnych, społecznych, kulturalnych, ekologicznych itp.; aktywistów, przedstawicieli parafii, osób działających na rzecz społeczności lokalnej. Był to czas na wspólną refleksję, rozmawianie i działanie. Zgłębialiśmy etyczny wymiar kryzysu społeczno-ekologicznego, wysłuchaliśmy głosu naukowców, jak i poznaliśmy dobre praktyki wypracowane przez III sektor. Była to okazja do twórczej wymiany pomysłów, poznania potencjalnych nowych partnerów i wspólnego poszukiwania nowego typu działań. Wydarzenie zostało zorganizowane w partnerstwie z Caritas Laudato si' oraz z Fundacją Aeris Futuro.

W ramach wydarzenia odbyły się spotkania: *Duchowość chrześcijańska wobec ekologii* - rozmowa Karola Kleczki z o. Szymonem Hiżyckim OSB, o. Stanisławem Jarolim OFMconv i ks. Damianem Wąskiem; *Zmiana klimatu - gdzie jesteśmy i dokąd zmierzamy?* prowadzenie: Marcin Popkiewicz; spacer po przyrodniczych okolicach Tyńca z obserwacjami zmian w lokalnym środowisku naturalnym; prowadzenie: Kasper Jakubowski; dyskusja panelowa: sieciowanie współpracy na rzecz ekologii integralnej; rozmowa Aleksandra Gurgula z Cecylią Malik, Joanną Mieszkowicz, Kasperem Jakubowskim, Sylwią Gajownik i o. Cordianem Szwarcem OFM

Pozostałe wydarzenia w 2021 roku.

Cracovia Sacra:

W ramach Cracovia Sacra 14 i 15 sierpnia odbyło się oprowadzanie „Tyniec pięknie” prezentujące wykonane prace konserwatorskie oraz koncert „Muzyczne refleksje o Madonnie”. Ponadto uczestnicy mogli bezpłatnie zwiedzić wystawę czasową w Muzeum Opactwa

Tynieckie Recitale Organowe:

Jak co roku Dom Kultury Podgórze zorganizował przy współpracy fundacji w okresie letnim cykl 4 recitali organowych.

Projekt Erasmus Plus „Dziedzictwo kulturowe w edukacji dorosłych”

Projekty wymiany dobrych praktyk między naszą fundacją a Lewes Priory Trust (Wielka Brytania) i klasztorem w Batalha (Portugalia) opóźniony z powodu pandemii ostatecznie został zrealizowany w 2021. W trakcie wizyt studyjnych wymienialiśmy doświadczenia w

zakresie nieformalnej edukacji dorosłych: opactwo tynieckie specjalizuje się w kursach kaligrafii średniowiecznej, klasztor w Lewes w warsztatach zielarskich, a klasztor Batalha w witrażownictwie. W ramach projektu podczas wizyty studyjnej w Tyńcu odbyły się otwarte warsztaty zielarskie, a w okresie przedświątecznym zorganizowaliśmy warsztaty malowania na szkło.

Projekt Erasmus Plus „Wolontariat dla dziedzictwa”

W ramach drugiego projektu Erasmus Plus edukacji dorosłych wymienialiśmy dobre praktyki w zakresie wolontariatu na rzecz dziedzictwa wspólnie z organizacjami: Churches Conservation Trust (Wielka Brytania), Culture Hub Croatia (Chorwacja), Satakunta Museum (Finlandia). Celem było poznanie modeli pracy z wolontariuszami w innych krajach i wdrażanie dobrych praktyk w naszych organizacjach.

Ruch turystyczny:

Klasztor zwiedziło ok. 25 tys. osób. W tym z wejść biletowanych ok. 11,5 tys. zwiedzało i klasztor i muzeum, ok. 3,3 tys. tylko klasztor, a ok. 7,4 tys. samo muzeum. Pozostali to uczestnicy warsztatów edukacyjnych.

Działania edukacyjne:

W roku 2021 odbyły się 111 warsztatów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, w których uczestniczyło 2227 osób.

W ofercie fundacji jest 17 tematów warsztatów, które poświęcone są różnym aspektom dziedzictwa benedyktyńskiego oraz historii Tyńca. Najchętniej wybieranymi zajęciami są:

- Od tabliczki po e-booki, czyli historia książki
- W średniowiecznym skrytorium
- W klasztornych murach

Współpraca:

Fundacja jest nadal członkiem Małopolskiej Sieci NGO, Federacji Miejsc Kluniackich oraz Małopolskiej Organizacji Turystycznej.

Środki z 1%

W 2021 roku Fundacja Chronić Dobro otrzymała z 1% - 17 413,90 zł, z tego:

- 57% przeznaczone zostało na wsparcie prac konserwatorskich prowadzonych w opactwie Benedyktynów w Tyńcu
- 17% na organizację międzynarodowego wolontariatu na rzecz dziedzictwa w ramach sieci współpracy European Heritage Volunteers.
- 26% na organizację wystaw czasowych w ramach Instytutu Sztuki Sakralnej

4. W roku 2021 Zarząd Fundacji Chronić Dobro podjął następujące uchwały:

Uchwała 1/2021 z dnia 7.01.2021 w sprawie zmiany treści statutu Fundacji w paragrafie 7 w punkcie 10.

Uchwała nr 2/2021 z dnia 16 marca 2021 w sprawie przyjęcia Sprawozdania Finansowego za rok 2020.

